

Документ у форматі легкого читання

Просто про Конституцію України

Серія: права людини

Підготовлено:

Надія Майорова, Всеукраїнська громадська організація «Коаліція захисту прав осіб з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень»

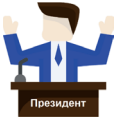

Під редакцією:

Маргарет Фаррелл, Ірландія, експертка-практик та консультантка в сфері послуг для людей з інвалідністю;

Раїса Кравченко, засновниця та радниця Всеукраїнської громадської організації «Коаліція захисту прав осіб з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень»

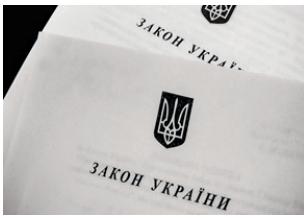
Ці матеріали у форматі легкого читання були підготовлені в рамках проєкту ОБСЄ БДІПЛ «Просування людського виміру безпеки в Україні» в результаті тренінгової програми з методології легкого читання та пов'язаних з нею концепцій для представників/-ць організацій людей з інвалідністю. Погляди та інформація, що містяться у цих матеріалах, можуть не відображати політику та позицію БДІПЛ.

Зміст

	1. Що таке Конституція?	5
	2. Вступ до Конституції	8
	3. Що в Конституції написано про Україну?	10
	4. Права та обов'язки громадянина України	13
	5. Верховна Рада України	21
	6. Президент України	24
	7. Кабінет Міністрів України та інші органи влади	27
	8. Конституція про місцеву владу	30
	9. Конституція про вибори	32

Просто про Конституцію України

Ілюстрації з відкритих інтернет-джерел.

Цей документ є легким для читання описом повного тексту Основного Закону України.

Вам потрібно читати повний текст Закону, якщо хочете дізнатися про основні правила нашої держави.

Повна назва Закону – Конституція України.

1. Що таке Конституція?

У кожної країни є правила, за якими живуть її жителі.

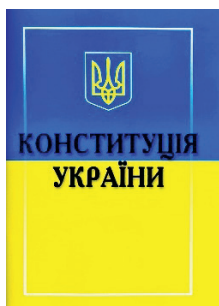
Ці правила називаються законами.

Законів є багато.

Наприклад, закон про навчання, про охорону здоров'я, про транспорт.

Але Конституція – це Основний Закон.

Усі інші закони ухвалюються на основі Конституції України.

Україна теж має свою Конституцію.

У Конституції України записані права та обов'язки українців.

А також у Конституції записані заборони – це те, чого не можна робити.

Прав у нас багато.

Право – це те, що ми можемо робити, якщо хочемо.

Є право на житло, право на лікування, право на працю та відпочинок та багато інших.

Обов'язок – це те, що ми повинні робити.

Обов'язків у нас також багато.

Наприклад, обов'язок берегти природу,
обов'язок виконувати правила
Конституції та інші.

Також Конституція містить заборони.

Це правила про те, чого не можна робити.

Наприклад, не можна нищити природу,
красти, ображати інших.

За порушення правил Конституції можна
отримати покарання.

Людина може заплатити штраф.

Або людину можуть посадити до в'язниці.

Україно, з Днем Конституції!

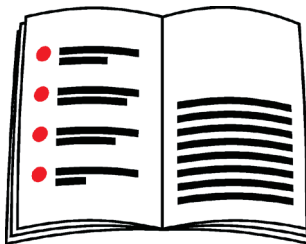

Окрім прав і обов'язків кожного, у
Конституції написано про державу,
вибори, права і обов'язки влади.

Щоб усім людям в Україні жилося добре,
усім потрібно дотримуватися правил
Конституції.

Якщо люди не дотримуються Конституції,
то в країні не буде порядку.

З чого складається Конституція?

Конституція – це документ, в якому записані
правила.

Конституція поділена на розділи.

Кожний розділ має свою назву
і складається зі статей.

Кожна стаття – це окреме правило.

Тобто, Конституція України складається
зі статей – правил.

2. Вступ до Конституції

Конституція починається зі вступу.

Вступ написаний перед розділами Конституції.

Тут пояснюється, хто і для чого написав Конституцію.

Конституцію України написала

Верховна Рада України.

Верховна Рада – це усі народні депутати разом.

Ми самі обираємо на виборах народних депутатів.

Народні депутати пишуть закони, вирішують державні справи.

Громадяни України – це люди, які живуть в Україні і мають українські документи.

Українські документи – це свідоцтво про народження, паспорт та інші документи, видані в Україні.

Громадян однієї країни ще називають народом.

В Україні живуть люди різних національностей.

Це українці, поляки, росіяни та багато інших.

Усі вони – громадяни України або український народ.

Народні депутати у Верховній Раді приймають закони від імені українського народу.

Верховна Рада прийняла Конституцію від імені українського народу.

3. Що в Конституції написано про Україну?

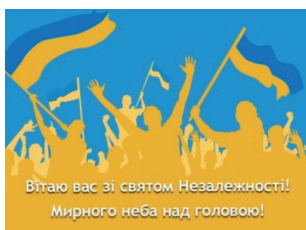
Україна – це окрема країна або держава.

У Конституції замість слова «країна» говорять «держава».

«Держава» означає об'єднання людей на якійсь території.

Територія повинна мати чіткі кордони.

А людьми в державі повинна керувати влада.

Україна – незалежна держава.

Тобто, вона не залежить від інших країн.

Вона має свої кордони, населення і владу.

Україна сама будує стосунки з іншими державами.

Територія України поділяється на окремі частини:

- Автономна Республіка Крим і області України,
- області поділяються на райони,
- у кожній області є міста, бувають райони в містах,
- у сільських районах є селища та села.

Кожна з цих частин має свою землю або територію, кордони, своє населення і владу.

Головним містом України є місто Київ.
Київ – столиця України.

Україна має державні символи, або знаки.

Державними символами України є:

- Державний Прапор України,
- Державний Герб України,
- Державний Гімн України.

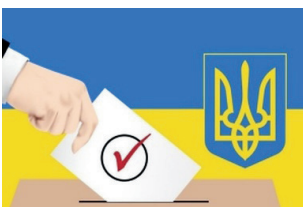

Влада обирається з людей, які живуть у країні.

В Україні немає короля, чи князя, чи царя,
чи імператора, а є Президент і депутати.

Кожен може стати депутатом

або Президентом, якщо його оберуть люди під час виборів.

На виборах народ обирає депутатів
до Верховної Ради та до місцевих рад –
обласних, міських, районних.

Державна влада керує усією країною.

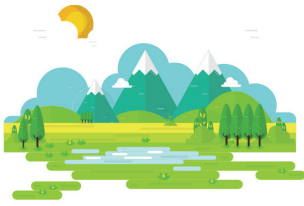
А місцева влада керує окремими областями,
районами, містами та селами.

Державною мовою в Україні є українська мова.

Державна означає головна.

Інші мови також можна використовувати.

Земля, повітря, вода та інша природа в Україні належать українському народу.

Держава забороняє нищити природу.

Збройні Сили України – це армія.

Збройні Сили України повинні захищати

Україну від ворогів.

Кожна країна має свої гроші.

Грошима, за які можна купувати і продавати

в Україні, є гривня.

4. Права та обов'язки громадянина України

Усі люди в Україні є вільні й рівні у своїх правах.

Це означає, що в Україні немає рабів.

Ніхто не може примусити людину робити щось проти її волі.

Усі мають рівні права.

І усі повинні однаково відповідати за свої хороші та погані вчинки.

Усі люди різні.

Але всі люди мають рівні права.

Це означає, що реабілітаційний центр, магазин, аптеку чи кінотеатр можуть відвідувати всі.

Скрізь можуть бути і ті, хто може ходити самостійно, і ті, хто на візку.

Ніколи не можна ображати людину через те, що вона відрізняється від тебе.

Кожен може обирати щось для себе.

Наприклад, одяг чи продукти в магазині.

Який реабілітаційний центр відвідувати.

У який театр чи музей піти.

Куди поїхати відпочивати.

Це означає, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості.

Громадяни мають право брати участь у виборах.

Громадяни обирають депутатів до Верховної Ради та до ради депутатів свого міста, села, району, області.

Кожна людина має невід'ємне право на життя.

Невід'ємне право на життя означає, що ніхто не має права забирати чиєсь життя.

Держава захищає життя людини.

Тому в Україні є поліція і армія.

Кожен має право захищати себе та інших.

Кожен має право на повагу до його гідності.

Гідність людини – це її цінність і важливість.

Кожна людина є цінною і важливою.

Якщо тебе б'ють, принижують чи не поважають,

то порушують твої права.

Про випадки неповаги потрібно розповісти людям, яким довіряєш.

Усі можуть вільно пересуватися на території України у тих місцях, де немає заборони.

Наприклад, ти можеш гуляти будь-яким парком, містом, лісом, полем.

Можеш заходити у будь-який магазин, музей, театр та інше місце.

Але є місця, куди не можна усім ходити.

Це можуть бути військові частини, або заводи, або чийсь маєтки.

Або будівля, де працює Уряд чи Президент.

Щоб потрапити туди, потрібний спеціальний дозвіл.

Громадяни України мають право об'єднуватися у групи.

Це можуть бути політичні партії та громадські організації.

Разом простіше вирішувати якісь питання.

Кожен має право на своє віросповідання.

В Україні кожному дозволяється вірити або не вірити в Бога.

Кожен може ходити або не ходити до церкви.

Кожен має право чимось володіти.

Кожен може володіти будинком, автомобілем або іншими речами.

Кожен має право на житло, квартиру або будинок.

Кожен має право на життя без бідності.

Тобто, кожна людина має право добре харчуватися, гарно одягатися і мати житло чи інше майно.

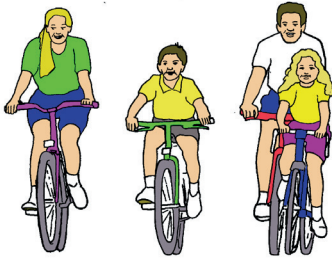

Кожен має право на хороші, безпечні й здорові умови праці.

Кожен має право на заробітну плату за свою роботу.

Заробітна плата не повинна бути нижчою від тієї, про яку написано в законі.

Кожен, хто працює, має право на відпочинок.

Це право мати два вихідних дні на тиждень.

Зазвичай вихідні дні – це субота та неділя.

А також кожен має право на щорічну відпустку.

Зазвичай усі беруть відпустку влітку.

Громадяни мають право на соціальний захист.

Іноді людина не може працювати і заробляти собі на життя чи з людиною сталася біда.

Тоді людині допомагає держава, така допомога називається соціальним захистом.

Отож, соціальний захист це:

- коли людина з інвалідністю відвідує реабілітаційний центр безкоштовно;
- коли вона отримує пенсію або грошову допомогу;
- коли людина з інвалідністю живе в інтернаті чи міні-гуртожитку;
- коли старенька людина отримує пенсію;
- коли дитина-сирота живе в прийомній сім'ї;
- коли людина захворіла, їй дали лікарняний і заплатили гроші, хоча хвора людина не працювала.

Кожен має право на охорону здоров'я та медичну допомогу.

Держава має зробити так, щоб усі громадяни могли полікуватися, якщо захворіли.

Громадяни повинні мати можливість викликати лікаря, або прийти до лікаря у поліклініку чи в лікарню.

Кожен має право на навчання.

Заклади освіти – це місця, де вчаться: дитячі садочки, школи, коледжі, училища, університети. інститути. академії.

Для одруження обоє повинні дати згоду – і жінка, і чоловік.

Жінка і чоловік мають рівні права і обов'язки у шлюбі та в сім'ї.

Батьки повинні піклуватися про своїх дітей, доки діти не виростуть.

Дорослі діти зобов'язані піклуватися про своїх батьків, коли батьки не можуть працювати.

Ніхто не зобов'язаний виконувати злочинні накази.

Злочинні накази – коли начальник каже людині зробити щось погане.

Наприклад, наказ щось вкрати є злочинним.

Наказ вбити людину також є злочинним.

Ніхто не повинен виконувати такі накази.

Кожен зобов'язаний берегти природу і культуру.

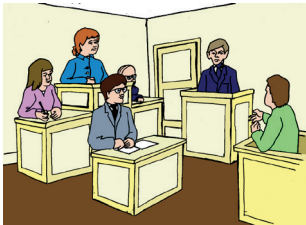
Ніхто не може смітити, ламати дерева, вбивати тварин, палити вогнища в заборонених місцях.

Забороняється псувати пам'ятники і картини, руйнувати цінні будівлі.

Кожен повинен виконувати правила Конституції України.

Ніхто не може порушувати права інших людей.

Кожна людина може поскаржитися до суду на іншу людину чи владу, коли порушуються її права.

Кожна людина має право захищати свої права.

Для захисту своїх прав кожен може звернутися до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

5. Верховна Рада України

Верховна рада України – це парламент.

Верховна Рада складається з народних депутатів.

Депутатів до Верховної Ради обирає український народ під час виборів.

Народні депутати обираються строком на 5 років.

Народні депутати за свою роботу отримують заробітну плату.

Народні депутати не повинні мати бізнес: продавати нафту, цукерки, робити кінофільми або ще щось.

Президентіві це також заборонено.

Народні депутати мають свободу слова та особисту недоторканність.

Тобто, депутати можуть вільно критикувати уряд і Президента, вказувати їм на їхні помилки.

Народні депутати мають бути дуже порядними і чесними людьми, відповідати за свої слова та дії.

Народним депутатом України може бути:
громадянин України, який досягнув 21 року,
має право голосу, тобто є дієздатним, і
проживає в Україні протягом останніх 5 років.
Не може бути депутатом людина, яка сиділа
у тюрмі.

Верховна Рада України приймає закони,
постанови та інші рішення.

Верховна Рада працює таким чином.

Проект закону пише Президент, уряд,
або будь-хто з народних депутатів.

Верховна Рада голосує за закон, або іншими
словами – приймає чи не приймає закон.

Закон вважається прийнятим, якщо за нього
проголосувала більшість депутатів.

Тоді Президент підписує закони, які прийняла
Верховна Рада.

Ще народні депутати приймають державний бюджет.

Державний бюджет – це гроші, які платять державі усі українці, котрі працюють і отримують зарплату.

У державному бюджеті написано звідки у держави беруться гроші і куди вони витрачаються.

Також народні депутати вирішують, чи приймати людей на різноманітні високі посади.

Депутати контролюють, щоб ці люди працювали добре.

Наприклад, народні депутати призначають Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Уповноважений з прав людини слідкує, щоб права громадян дотримувалися.

6. Президент України

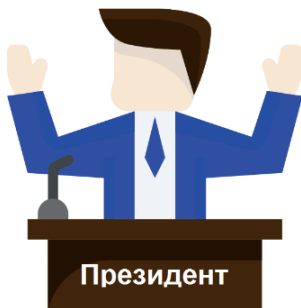

Президент України є главою держави і виступає

від імені держави.

Президент керує країною.

Якщо Президент України підписав міжнародні договори, то це значить, що їх підписала Україна.

Президент – порядна і чесна людина.

Президент України не може більше ніде працювати чи займатися бізнесом і отримувати за це гроші.

Президентом може бути дієздатний громадянин України, старший за 35 років.

Він говорить українською і живе в Україні 10 років.

Громадяни України обирають Президента на виборах.

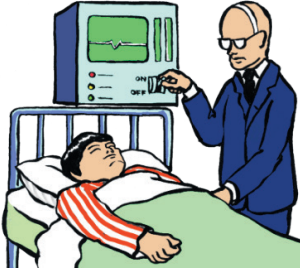
Президент обирається на п'ять років.

Потім Президента можна переобрати.

Але одна й та сама людина не може бути Президентом України більше ніж 10 років.

З Президентом може щось трапитися і він не зможе більше бути Президентом.

Тоді вибори можуть провести раніше.

Наприклад, коли Президент захворів або помер.

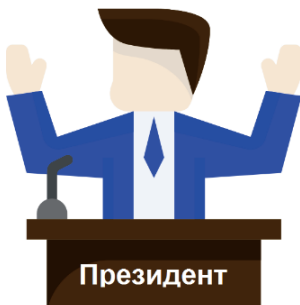
Вибори Президента можуть також призначити, якщо він більше не хоче бути Президентом і попросив відставки.

Або коли Президент зробив шкоду Україні, і народ просить його відставки.

Відставка Президента народом називається імпічмент.

Важливо, щоб Президент міг вільно керувати державою.

Треба, щоб Президентові ніхто не загрожував.

Тому Президент має охорону та особисту недоторканність.

Ніхто не може примушувати Президента приймати рішення.

Президент є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України.

Усі війська повинні слухати Президента.

Президент України видає укази і розпорядження, які обов'язково виконуються на території України.

Президент підписує закони, прийняті Верховною Радою України.

Також він може не підписати закон і сказати, щоб Верховна Рада переробила закон.

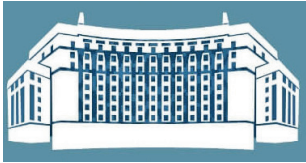

Якщо народні депутати працюють погано,

Президент може оголосити позачергові вибори, щоб народ вибрав нових депутатів.

Також Президент призначає людей на керівні посади та звільняє з таких посад.

7. Кабінет Міністрів України та інші органи влади

Кабінет Міністрів України ще називають урядом.

Президент України і Верховна Рада України керують роботою уряду, дають йому завдання.

Народні депутати у Верховній Раді голосують та приймають закони.

Президент підписує закони.

А Кабінет Міністрів слідкує, щоб закони виконувалися.

Тобто, Кабінет Міністрів є виконавчою владою.

Кабінет Міністрів має зробити так, щоб закони працювали на користь народу.

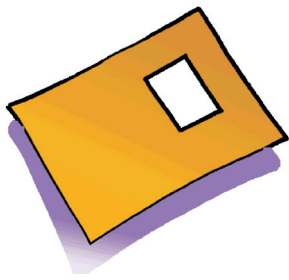

Кабінет Міністрів очолює Прем'єр-міністр.

Йому або їй допомагають інші міністри.

Президент і Верховна Рада призначають членів Кабінету Міністрів.

Президент і депутати можуть ставити перед Урядом різні завдання.

Кабінет Міністрів України пише документи, які є обов'язковими до виконання по всій Україні.

Кабінет Міністрів працює на всю країну.

А виконавчою владою в областях, районах і містах є місцеві державні адміністрації.

Керують адміністраціями голови місцевих державних адміністрацій.

Президент і Кабінет Міністрів призначають голів місцевих державних адміністрацій.

Президент з Кабінетом Міністрів перевіряють роботу місцевих адміністрацій.

Іноді місцеві депутати перевіряють місцеві державні адміністрації.

Місцеві ради складаються з місцевих депутатів.

Депутатів місцевих рад обирає народ на місцевих виборах.

Місцеві державні адміністрації слідкують, щоб на їхніх територіях:

1. виконувалася Конституція та інші закони;
2. виконувалися вказівки Президента, Верховної Ради та Кабінету Міністрів;
3. щоб був порядок; щоб нікого з людей не кривдили;
4. щоб люди правильно платили гроші до місцевого бюджету і щоб ці гроші правильно витрачалися.

Міністри та інші керівники можуть працювати тільки на цій роботі.

Міністри та інші керівники не повинні більше ніде працювати, займатися бізнесом і отримувати за це гроші.

8. Конституція про місцеву владу

Дорослі люди обирають міських, сільських або селищних голів, а також місцевих депутатів і депутаток.

Це відбувається під час місцевих виборів.

Обрані люди називаються місцевою владою.

Місцева влада вирішує усі питання людей, які живуть у селах і містах.

Місцева влада – це обласні, районні, міські, селищні та сільські ради і місцеві державні адміністрації.

Місцева влада вирішує питання людей з одного села чи кількох сіл, міста або цілих районів чи областей.

До складу сільської, селищної, міської, районної, обласної ради входять депутати.

Депутатів обирають жителі села, селища, міста, району, області на місцевих виборах.

Місцевих депутатів обирають на 5 років.

За допомогою місцевих депутатів люди вирішують питання своїх міст, сіл чи селищ.

Це може бути відкриття нової школи.

Чи будівництво нового дитячого садочка.

Чи закриття фабрики.

9. Конституція про вибори

На виборах народ обирає Президента, народних депутатів до Верховної Ради України, місцевих депутатів до місцевих рад.

Якщо потрібно прийняти дуже важливе рішення і щось змінити в Конституції, Президент оголошує всеукраїнське голосування.

Тоді голосують усі дорослі люди, які є дієздатними. Дієздатні – це ті, кому суд не заборонив голосувати.

Право голосувати на виборах і референдумах мають громадяни України, яким виповнилося 18 років.

Але якщо суд назвав людину недієздатною і дав опікуна, людина не може голосувати.

Під час виборів громадяни України голосують.

Голосування є таємним.

Тобто, людина може нікому не казати, за кого чи за яке рішення голосує.

Можна самому вирішувати, за кого чи за яке рішення голосувати.

